

Sygn. akt: X C 1140/20 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2021 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący	sędzia Beata Kasprzyk
----------------	-----------------------

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2021 r. w Toruniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S.im. F. S. w G.

przeciwko M. B.

o roszczenia z umowy pożyczki

I. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13 026,20 zł (trzynaście tysięcy dwadzieścia sześć złotych dwadzieścia groszy) wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 8 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5357 zł (pięć tysięcy trzysta pięćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt X C 1140/20

UZASADNIENIE

Powód S. im. F. S. w G. dnia 8 sierpnia 2019 r. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie powództwo w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko M. B. (k. 3 i n.). Dochodził nim zapłaty 13 026,20 zł, którą to kwotę wywodził z łączącej uprzednio strony umowy pożyczki. Sąd w Lublinie działając pod sygnaturą VI Nc-e 1546675/19 nie stwierdził podstaw do wydania nakazu zapłaty i postanowieniem z dnia 10 października 2019 r. przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu sądowi (k. 6).

Powód wezwany do uzupełnienia braków formalnych przedłożył m.in. umowę pożyczki, jej wypowiedzenie oraz zestawienie wpłat pozwanego. Referendarz sądowy w tutejszym sądzie dnia 20 stycznia 2020 r. działając w sprawie pod sygnaturą X Nc 2955/19 wydał nakaz zapłaty uwzględniający w pełni żądanie powoda (k. 42). Z uwagi na niemożność doręczenia pozwanemu odpisu orzeczenia wraz z odpisem pozwu nakaz uchylono postanowieniem z dnia 19 czerwca 2020 r. (k. 53). Aktualny adres pozwanego ustalono po ponownym zarejestrowaniu sprawy pod sygnaturą X C 1140/20 na skutek działania kuratora dla pozwanego, którego miejsce pobytu pozostawało wówczas nieznanne.

Ostatecznie odpis pozwu doręczono pozwanemu 3 listopada 2020 r., zaś 3 grudnia 2020 r. pozwany złożył odpowiedź na pozew (k. 113 i n.). Działając za pośrednictwem pełnomocnika podnosił szereg zarzutów mających skutkować oddaleniem powództwa. Wskazywano bowiem, że pozwanemu nie doręczono na aktualny adres żadnych pism związanych z nieregulowaniem należności, w tym wypowiedzenia umowy, podnoszono, że pozwanego nie pouczono o możliwości restrukturyzacji kredytu, kwestionowano skuteczność warunkowego wypowiedzenia umowy, jak również

akcentowano występowanie w umowie klauzul abuzywnych. Końcowo pełnomocnik pozwanego podnosił, że powód nie wykazał swojego roszczenia co do wysokości.

W dalszym toku postępowania strony pozostały na zajętych wcześniej stanowiskach, przy czym powód do pisma 7 stycznia 2021 r. dołączył bardziej szczegółowe zestawienie dotyczące należności i wpłat pozwanego (k. 139 i n.).

Sąd ustalił, co następuje

Dnia 27 lipca 2016 r. pozwany zawarł z powodem umowę pożyczki (kredytu konsumenckiego). Zgodnie z jej postanowieniami udostępniono mu kwotę 15 000 zł, którą wraz z kosztami pozwany miał zwrócić do 4 lipca 2026 r. (pkt 4 i 5 umowy) w 119 równych ratach po 167,80 zł (z wyjątkiem ostatniej raty wyrównawczej). Na wspomniane koszty w łącznej kwocie 10 663,50 zł (pkt 17) składały się: odsetki kapitałowe (4967,78 zł, pkt. 18), prowizja (3000 zł, pkt 19 ppkt a), ubezpieczenie (2687,93 zł, pkt 24 ppkt a) oraz opłata za przelew składki ubezpieczeniowej (7,79 zł, pkt. 19 ppkt d). Umowa nakładała na pożyczkobiorcę obowiązek informowania Kasy o każdej zmianie adresu, pod rygorem kierowania korespondencji na ostatni znany pożyczkodawcy adres (pkt 34, § 44 regulaminu). W pkt. 29 powód zastrzegł sobie prawo do wypowiedzenia umowy w przypadku braku spłaty pełnych rat pożyczki za dwa okresy płatności. Wypowiedzenie o terminie równym 30 dniom miało być poprzedzone wcześniejszym wezwaniem do spłaty zaległości w terminie nie krótszym niż 14 dni nadanym listem poleconym.

Okoliczność bezsporna, ponadto dowód:

- umowa pożyczki nr (...) z dnia 27.07.2016 r., k. 18–20,
- regulamin udzielania kredytów i pożyczek konsumenckich, k. 21–22,
- tabela prowizji i opłat, k. 23,
- harmonogram spłaty z dnia 27.07.2016 r., k. 24–26.

Pozwany uregulował swoje należności jedynie w części, to jest ostatniej wpłaty w niepełnej wysokości dokonał 2 stycznia 2019 r.

Okoliczność niezaprzeczona, ponadto dowód:

- lista operacji na koncie pozwanego, k. 33–35,
- kartoteka konta pozwanego, k. 144–147.

W czasie obowiązywania umowy pozwany zmienił miejsce zamieszkania, nie informując o tym powoda.

Okoliczność częściowo przyznana, w pozostałej części niezaprzeczona.

Z uwagi na brak spłaty zadłużenia powód dnia 15 stycznia 2019 r. wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 168,24 zł. Wezwanie to nadano w dniu jego sporządzenia na dotychczasowy adres pozwanego, jednak jako niepodjęte zostało ono zwrócone przez pocztę 5 lutego 2019 r. Dnia 13 lutego 2019 r. skierowano do pozwanego ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty sięgającej wówczas 337,58 zł. Wskazano, że w razie nieuregulowania zadłużenia Kasa może wypowiedzieć umowę. Wezwanie nadano w dniu jego sporządzenia, zaś po bezskutecznym awizowaniu zostało ono zwrócone 7 marca 2019 r.

W tej sytuacji powód 9 maja 2017 r. sporządził wypowiedzenie umowy, wskazując w nim, że niespłacone dotąd zadłużenie wynosiło wówczas 923,92 zł. W treści pisma podano, że cała niespłacona należność zostanie postawiona w stan wymagalności z upływem 30 dni od otrzymania wypowiedzenia. Jednocześnie zastrzeżono, że w razie uregulowania w tym terminie już wymagalnej kwoty skutek wypowiedzenia nie nastąpi. Pismo raz jeszcze nadano na jedyny znany Kasie adres, skąd jako niepodjęte zostało zwrócone 28 maja 2019 r.

Częściowo informacje powszechnie dostępne na portalu Poczty Polskiej S.A., ponadto dowód:

- wezwanie do zapłaty z dnia 15.01.2019 r. wraz z wyciągiem z książki nadawczej, k. 29–30,
- ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 13.02.2019 r. wraz z wyciągiem z książki nadawczej, k. 31–32,
- wypowiedzenie umowy z dnia 9.05.2019 r. wraz z kopią koperty, k. 27–29.

Powyższy stan faktyczny w znacznej mierze pozostawał bezsporny. Pozwany przyznawał, że zawarł umowę pożyczki o wskazanej treści, nie zaprzeczył też, by zaniechał spłacania rat. Z treści podnoszonych zarzutów należało wywieść też przyznanie przez pozwanego zmiany miejsce zamieszkania. W pozostałej części Sąd oparł się o w pełni wiarygodny materiał dowodowy pod postacią dokumentów złożonych przez stronę powodową. Próby podważenia prawdziwości składanych dokumentów podejmowane przez pozwanego okazały się gołosłowne. Pomocniczo Sąd sięgnął do powszechnie dostępnego systemu śledzenia przesyłek rejestrowanych doręczanych przez Poczta Polska S.A.

Sąd zważył, co następuje

W odniesieniu do stanu faktycznego sporne pozostawało w istocie jedynie to, czy powód podjął skuteczne próby doręczenia korespondencji pozwanemu, względnie czy posiadał on wiedzę o nowym adresie pozwanego.

Odpowiedź na pierwsze z pytań winna być twierdząca. Na podstawie przedłożonych dokumentów Sąd był w stanie ustalić pełne numery trzech przesyłek, których rzecz dotyczy także pomimo faktu, że nie zostały one zapisane w pełnej formie w przedłożonym wypisie z księgi nadawczej. Wezwanie do zapłaty z dnia 15 stycznia 2019 r. nadano przesyłką o numerze (...), ostateczne wezwanie do zapłaty z 13 lutego 2019 r. – (...), zaś wypowiedzenie umowy z dnia 9 maja 2019 r. – (...). Ustalenie tych numerów pozwoliło na stwierdzenie, że wszystkie te przesyłki awizowane były w Urzędzie Poczтовым Z., po czym jako niepodjęte zostały zwrócone do nadawcy. Nie ma też racji pozwany, dwukrotnie wskazując, że powód miał wiedzę o jego nowym adresie, a jedynie nielojalnie wysyłał korespondencję na adres wcześniejszy. Aktualny adres pozwanego – jak trafnie wskazano w replice na odpowiedź na pozew – ustalono dzięki działaniu kuratora procesowego ustanowionego na wniosek powoda. Po raz pierwszy adres ten został ujawniony w piśmie Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego z dnia 23 lipca 2020 r. (k. 81). Zgodnie z zapisami umowy oraz regulaminu pożyczkobiorca zobowiązany był do informowania o każdej zmianie danych osobowych, w tym adresu bądź adresu korespondencyjnego. W regulaminie wskazano, że pożyczkodawca kieruje korespondencją na ostatni znany sobie adres pożyczkobiorcy. W tym stanie rzeczy nie sposób dostrzec w działaniu Kasy jakiegokolwiek nieprawidłowości, zaś ryzyko nie poinformowania pożyczkodawcy w całości obciążać musi pozwanego. Stąd też argumenty zmierzające do wykazania nieprawidłowego doręczenia pism bądź ich niedoręczenia w ogóle należało uznać za nieoparte jakimikolwiek dowodami.

Nie ma też racji pełnomocnik powoda podnosząc, że powód nie wypełnił wymogów prawnych pod postacią udzielenia informacji o możliwej restrukturyzacji zadłużenia. Zastrzeżenie o powyższej treści zostało zawarte w piśmie z 9 maja 2019 r. w trzecim akapicie poniżej zamieszczonego grafu. Zarzut był zatem całkowicie bezzasadny.

Sąd nie podzielił przy tym argumentacji strony pozwanej dotyczącej występowania w umowie klauzul abuzywnych. Zgodnie z art. 385¹ k.c. konsumenta nie wiążą postanowienia umowy zawartej z przedsiębiorcą, jeżeli nie były z nim indywidualnie ustalane oraz jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Jednocześnie rozpoznawaniu pod tym kątem nie podlegają określone jednoznacznie postanowienia dotyczące głównych świadczeń stron.

Na wstępie Sąd pragnie zauważyć, że wbrew stanowisku pełnomocnika powoda zapłata prowizji nie stanowi głównego świadczenia pożyczkobiorcy. W ocenie Sądu do głównych świadczeń stron umowy pożyczki należy udostępnienie kapitału, jego zwrot oraz zapłata wynagrodzenia, którym w tych okolicznościach są odsetki kapitałowe. Naliczanie

i pobieranie opłat dodatkowych, w tym wynagrodzenia prowizyjnego stanowiącego w zamyśle wyrównanie kosztów poniesionych z zawarciem i bieżącą obsługą umowy, nie może stanowić essentialia negotii umowy pożyczki.

Przechodząc jednak do analizy przesłanek abuzywności, należy odnotować, że nie budzi wątpliwości, że pozwany miał w sprawie charakter konsumenta, podczas gdy powód działał w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, jak również to, że warunki umowy pożyczki nie były z pozwanym indywidualnie negocjowane, w szczególności nie były negocjowane w odniesieniu do opłat dodatkowych. Nie zmienia to jednak faktu, że w ocenie Sądu przedłożona umowa nie zawierała postanowień abuzywnych. Pozwanemu przekazano kwotę 15 000 zł, którą spłacać miał przez okres bez mała 10 lat. Zgodnie z art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim („u.k.k.”) powód uprawniony był do obciążenia pożyczkobiorcy opłatami dodatkowymi związanymi z udzieleniem pożyczki w kwocie nieprzekraczającej wysokości kapitału pożyczki (15 000 zł). Zgodnie z najnowszym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyrok w sprawie C-779/18) nie można wykluczyć, że nawet mieszczące się w ramach prawnych opłaty mogą stanowić przykład nieuczciwego działania pożyczkodawcy. Niemniej każdą sytuację należy wówczas oceniać indywidualnie. W niniejszym stanie faktycznym pozwanego obciążono – oprócz odsetek kapitałowych – prowizją w wysokości 3000 zł (20% kapitału) oraz stanowiącym zabezpieczeniem spłaty (a jednocześnie podwyższającym zdolność kredytową) ubezpieczeniem w łącznej wysokości 2695,72 zł (2687,93 zł + 7,79 zł; 17,97% kapitału). Powód – przy terminowej spłacie – nie naliczył żadnych innych opłat, a zatem pozaodsetkowy koszt kredytu konsumenckiego (pożyczki) wyniósł 5695,72 zł (37,97%). Kwota ta dopiero po doliczeniu wyłączonych z przepisu art. 36a u.k.k. odsetek przekracza 70%. W okolicznościach, w których naliczone opłaty nie zbliżają się nawet do limitu zapisanego w ustawie, ich ocenę jako rażąco naruszających interesy pozwanego należało uznać za znacznie zbyt daleko idącą. Owszem, możliwe jest uznanie pozaodsetkowych kosztów mieszczących się w ustawowych ramach za abuzywne, jednak to stwierdzenie ma zastosowanie do sytuacji, w których wynoszą one np. 90–100% kapitału, bądź wynikają ze szczególnie niekorzystnego czy zwodniczego dla pożyczkobiorcy zapisu umowy. W rozpoznawanej sprawie żadna z tych okoliczności się nie ziściła, dlatego argumenty pozwanego co do abuzywnego charakteru opłat dodatkowych należało ocenić jako znacznie chybione. Z tych samych przyczyn nie sposób przyjąć poglądu o tym, jakoby rażąco wysokie opłaty miały stanowić sposób obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. W realiach niniejszej sprawy powód naliczył odsetki kapitałowe w wysokości 6% z zastrzeżeniem ich obniżenia do wartości odsetek maksymalnych (wówczas 10%, obecnie po trzech obniżkach stóp procentowych NBP – 7,2%). Podsumowując: powód naliczył odsetki kapitałowe niższe o 40% od maksymalnych oraz opłaty pozaodsetkowe niższe o 62,03% od maksymalnych. W tych okolicznościach próba obrony stanowiska pozwanego w tym zakresie z gruntu skazana była na niepowodzenie.

Najistotniejszy argument podnoszony przez stronę pozwaną dotyczył jednak warunkowego charakteru wypowiedzenia wystosowanego do pozwanego. Pozwany podnosił, że zgodnie z poglądem wyrażonym w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2009 r. w sprawie II CSK 614/08 nie jest dopuszczalne dokonanie wypowiedzenia umowy z zastrzeżeniem warunku. Wskazywano, że warunek zastrzeżony dla skuteczności czynności prawnej powoduje stan niepewności, co należy ocenić szczególnie negatywnie w odniesieniu do jednostronnych oświadczeń woli o charakterze kształtującym wywołujących skutki dla innych stron.

Wbrew stanowisku zawartym w odpowiedzi na pozew kwestia ta nie jest jednak jednoznaczna, nie jest też rozstrzygana jednolicie, co wykazał w replice pełnomocnik powoda. Zastrzeżenie o tej treści znalazło się także w przywoływanym przez pozwanego wyroku Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 89 k.c. czynność prawna może być obwarowana warunkiem, o ile nie sprzeciwia się temu ustawa albo właściwość czynności. Jasnym jest, że nie istnieje przepis wprost zabraniający opatrzenia warunkiem wypowiedzenia umowy. W tej sytuacji koniecznym było zatem zbadanie, czy z samej istoty wypowiedzenia umowy wynika, że nie może być ono złożone pod warunkiem. W ocenie Sądu wymagało to dokonania oceny ad casum. Niezasadnym jest stosowanie wprost tezy zawartej w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego zapadłego w oparciu o całkowicie odmienny stan faktyczny. W sprawie II CSK 614/08 część współników złożyła pozostałym wypowiedzenie umowy spółki jawnej zastrzeżone warunkiem, zgodnie z którym ci mieliby zaakceptować i przystąpić do realizacji odrębnie ustalonego planu wzajemnych rozliczeń.

Tymczasem w okolicznościach niniejszej sprawy pożyczkodawca złożył pozwanemu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy z zachowaniem 30-dniowego terminu. Poinformowano, że jak dotąd wymagalna jest określona kwota, przy

czym całość zobowiązania zostanie postawiona w stan wymagalności po upływie terminu. Wskazano jednak, że skutek ten nie nastąpi, jeżeli w międzyczasie pożyczkobiorca spłaci wymagalną dotąd część zobowiązania. W ocenie Sądu sytuacja różni się znacząco od okoliczności przytoczonego przez pozwanego orzeczenia Sądu Najwyższego. Nie tylko warunek wypowiedzenia ma charakter potestatywny, a więc w pełni zależny od woli pozwanego pożyczkobiorcy, ale także w żadnej mierze nie wykracza poza wciąż obowiązującą a wypowiedzaną umowę. Niepodjęcie przez pożyczkobiorcę żadnego działania prowadzić miało do głównego skutku wskazanego w wypowiedzeniu, a więc do rozwiązania umowy. Spełnienie świadczenie, do czego pożyczkobiorca i tak był zobowiązany na mocy umowy, prowadzić miało z kolei do wygaśnięcia skutków wypowiedzenia. Raz jeszcze należy podkreślić, że to wyłącznie od woli pozwanego zależała ewentualna „niepewność” jego stanu prawnego. Jeżeli pożyczkobiorca nie uiściłby zaległej kwoty do 30. dnia od odebrania wypowiedzenia, miałby pewność, że umowa została rozwiązana, zaś on zobowiązany jest do zapłaty całej wymagalnej już kwoty. Ewentualna zapłata w pełnej wysokości dawała mu pewność, że automatycznie oświadczenie o wypowiedzeniu umowy było bezskuteczne, a ewentualne powoływanie się na nie przez pożyczkodawcę należy zrównać z posługiwaniem się dokumentem niedoręczonym lub z innych przyczyn nieskutecznym.

Doręczony pozwanemu dokument został sformułowany w sposób czytelny, umożliwiający adresatowi zapoznanie się z wolą nadawcy bez konieczności uzyskiwania dodatkowych wyjaśnień na drodze wykładni autentycznej. Ma także słuszność strona powodowa, wskazując, że zastrzeżenie warunku w formie, w jakiej uczyniono to w realiach niniejszej sprawy stanowiło jedynie dodatkowe uprawnienie pożyczkobiorcy jednorazowo łagodzące – na mocy decyzji pożyczkodawcy – warunki umowy w zakresie wypowiedzenia.

O ile zatem Sąd podziela stanowisko, zgodnie z którym co do zasady nie jest dopuszczalne wypowiedzenie stosunku prawnego dokonane pod warunkiem, to jednak okoliczności faktyczne niniejszej sprawy pozwalają stwierdzić, że wypowiedzenie z dnia 9 maja 2019 r. w formie nadanej przez powoda nie było sprzeczne z właściwością tej czynności prawnej.

W tym stanie rzeczy należało dojść do przekonania, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości, o czym orzeczono w pkt. I wyroku w oparciu o art. 720 k.c.

W pkt. II na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. orzeczono o kosztach procesu, obciążając nimi w całości przegrywającą stronę pozwaną. Na zasadzoną kwotę złożyły się następujące składowe: opłata sądowa od pozwu w wysokości 300 zł (art. 28 pkt 4 w zw. z art. 19 ust 2 pkt 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w jej brzmieniu sprzed 21 sierpnia 2019 r. w zw. z art. 505³⁷ § 1 k.p.c. w zw. z art. 4 ust. 17, art. 11 ust. 3 oraz art. 15 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r., poz. 1469); wynagrodzenie pełnomocnika powoda w wysokości 3600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych; t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265), opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł (art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej; t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1000; w zw. z pkt. IV załącznika do niej) oraz zwrot zaliczki na poczet wynagrodzenia kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego w wysokości 1440 zł (§ 1 pkt 1 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej; Dz.U. z 2018 r. poz. 536 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie; Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.)